

СИЛАБУС SYLLABUS	ПСИХОЛОГІЯ ІНКЛЮЗІЇ PSYCHOLOGY OF INCLUSION	
Шифр за ОП Code in Degree Programme	ВК 4	
Освітній рівень Level of Education	бакалаврський (перший) English Bachelor's (first)	
Галузь знань Field of Knowledge	05	Соціальні та поведінкові науки Social and behavioral sciences
Спеціальність Field of Study	053	Психологія Psychology
Освітня програма Degree Programme	Психологія Psychology	

РІВНЕ – 2023

Силабус «Психологія інклюзії» для здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр», які навчаються за освітньо-профес
2023. 12 стор.

ОП на сайті університету:

<https://ep3.nuwm.edu.ua/23872/1/%D0%9E%D0%9F%D0%9F%20%D0%9F%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%B>

Розробник силабусу: Шпак Світлана Григорівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри суспільних д

Силабус схвалений на засіданні кафедри

Протокол № 4 від "28" грудня 2022 року

Завідувач кафедри: Олексін Юрій Петрович,
доктор педагогічних наук, професор

Керівник (гарант) ОП: Шпак Світлана Григорівна,
кандидат психологічних наук, доцент

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІ
Протокол № 5 від "21" лютого 2023 року

Голова науково-методичної ради з якості ННІ:
Ковшун Наталія Едуардівна,
доктор економічних наук, професор

Попередня версія силабусу (вказати шифр) _____

© НУВГП, 2023

ПРОГРАМА ПСИХОЛОГІЯ ІНКЛЮЗІЇ	
ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	
Ступінь вищої освіти	<i>бакалавр</i>
Освітня програма	<i>Психологія</i>
Спеціальність	<i>053 Психологія</i>
Рік навчання,	<i>3 рік, 5 семестр</i>

семестр	
Кількість кредитів	3 кредити
Лекції:	18 години д.ф.н. / 2 години з.ф.н.
Семинарські заняття:	18 годин д.ф.н. / 6 годин з.ф.н.
Самостійна робота:	54 години д.ф.н. / 82 години з.ф.н.
Курсова робота:	ні
Форма навчання	денна/заочна
Форма підсумкового контролю	екзамен
Мова викладання	українська

ІНФОРМАЦІЯ ПРО РОЗРОБНИКА	
Лектор 	Шпак Світлана Григорівна , кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри суспільних дисциплін
Вікіситет	http://wiki.nuwm.edu.ua/Шпак_Світлана_Григорівна
ORCID	https://orcid.org/0000-0002-2252-3801
Як комунікувати	s.h.shpak@nuwm.edu.ua тел. 0973222488

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Мета та завдання

Метою вивчення дисципліни є формування у майбутнього фахівця загальних та професійних компетенцій системи загальної психологічної підготовки в сфері інклюзивної освіти, засвоєння студентами знань про особливості надання психологічної супроводу та реалізації індивідуального освітнього маршруту дітей із особливими освітніми потребами. Засвоєння студентами знань про особливості процесу залучення осіб з обмеженими можливостями здоров'я у загальноосвітній простір, понятійно-термінологічно поле інклюзивної освіти, міжнародне та українське законодавство стосовно навчання осіб з обмеженими можливостями здоров'я, тенденції й проблеми становлення інклюзивної освіти в Україні, особливості впровадження інклюзивного навчання в системі національної освіти.

Використовуються такі методи викладання та технології: тренінги, рольові ігри, стимуляційні ігри, обговорення, диспути, тренінги, презентації, міні-лекції, метод кейсів, метод портфоліо, моделювання професійної діяльності, ситуаційні дослідження та інші.

Цілями курсу є:

- розкрити основні теоретичні положення основ психології інклюзивного навчання;
- дати знання про теоретично-методологічні закономірності організації навчально-виховного процесу, який би задовольняв освітні потреби дітей з вадами у розвитку;
- ознайомити студентів з основними методами спеціальними освітніми і фаховими технік керівництва процесом навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами;
- розвинути навички встановлення контакту, партнерської взаємодії, візуальної психодіагностики, конструктивного підходу у вирішенні проблем соціальної взаємодії;
- формувати освічену, творчу особистість майбутнього психолога, корекційного психолога, здатного створити позитивний клімат в шкільному середовищі та поза його межами;
- формувати у майбутнього фахівця професійно-психологічні компетенції та позиції, потреби у самовдосконаленні.

Посилання на розміщення освітнього компонента на навчальній платформі Moodle, на платформі освітніх програм та їхніх освітніх компонентів

<https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=2167>

Передумови вивчення*

(місце освітнього компонента в структурно-логічній схемі)

Передумовами вивчення освітнього компонента Психологія інклюзії є вивчення Загальної психології, Вікової психології, Педагогіки,

Компетентності

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.
ЗК9 Здатність працювати в команді.
ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
ФК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.
ФК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацювати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.
ФК6. Здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження.
ФК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формувати аргументовані висновки та рекомендації.
ФК8. Здатність організувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).
ФК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.
ФК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.
психологічну інформацію з різних джерел.

Програмні результати навчання (ПРН). Результати навчання (РН)*

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.
ПР2. Демонструвати розуміння закономірностей та особливостей розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань
ПР6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.
ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.
ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до запиту.
ПР13. Емпатійно взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові особливості.
ПР15. Демонструвати відповідальне ставлення до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.
ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.
ПР18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії

Структура та зміст освітнього компонента

Змістовий модуль 1. Поняття інвалідності та інклюзії

1. Психологія інвалідності в інклюзії

Кількість годин:

лекцій –2, практичних занять – 2, самостійної роботи – 6

Опис теми: Поняття «інвалідність» та «особа з особливими потребами». Поняття медико-соціальної роботи. Медико-соціальна експертиза. Критерії визначення групи інвалідності.

2. Філософія інклюзивної освіти

Кількість годин:

лекцій –2, практичних занять – 2, самостійної роботи – 6

Опис теми: Філософія інклюзивної освіти. Модель інклюзивної освіти. Ідеологія та цінності інклюзії.

3. Актуальні питання інклюзивної освіти

Кількість годин:

лекцій –2, практичних занять – 2, самостійної роботи – 6

Опис теми: Актуальність проблеми інклюзивної освіти та її мета. Аналіз понять інклюзивна освіта та інтеграція. Модель інклюзивної освіти.

4. Нормативно-правова база інклюзивної освіти

Кількість годин:

лекцій –2, практичних занять – 2, самостійної роботи – 6

Опис теми: Аналіз поняття інклюзивна освіта. Міжнародне право щодо інклюзії. Основні міжнародні документи у сфері інклюзивної освіти. Українське законодавство щодо інклюзії. Законодавчі і нормативно-правова база інклюзивної освіти в Україні.

Змістовий модуль 2. Психологія впровадження інклюзії в закладах освіти

5. Етика інклюзивної освіти

Кількість годин:

лекцій –2, практичних занять – 2, самостійної роботи – 6

Опис теми: Етичні аспекти спілкування з особою з інвалідністю. Модель інклюзивної освіти. Актуальність проблеми інклюзивної освіти та її мета. Аналіз поняття інклюзивна освіта.

6. Оптимізація простору навчання

Кількість годин:

лекцій –2, практичних занять – 2, самостійної роботи – 6

Опис теми: Принципи універсального дизайну. Простір школи. Організація корекційно-розвивальних занять у сенсорних кімнатах. Організація ресурсної кімнати. Простір класу. Основні вимоги принципів розумного пристосування та універсального дизайну для окремих категорій дітей з ООП.

7. Команда супроводу та взаємодія інклюзивної освіти

Кількість годин:

лекцій –2, практичних занять –2, самостійної роботи – 6

Опис теми: Умови освітніх послуг для забезпечення ефективного навчання дитини з ООП. Організація інклюзивного навчання дитини з особливими освітніми потребами в загальноосвітньому середовищі. Склад команди супроводу. Командна взаємодія інклюзивної освіти.

8. Корекційно-розвивальна робота в інклюзії

Кількість годин:

лекцій –2, практичних занять –2, самостійної роботи – 6

Опис теми: Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання. Основні принципи корекційно-розвивальної роботи. Мета, вимоги та етапи реалізації психокорекційних програм. Фактори ефективності психологічної корекції.

9. Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в загальноосвітніх навчальних закладах та ВНЗ

Кількість годин:

лекцій –2, практичних занять –2, самостійної роботи – 6

Опис теми: Значення інклюзії в загальноосвітніх навчальних закладах. Напрямки психологічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами. Формування психологічної готовності учасників навчально-виховного процесу до взаємодії з дітьми з особливими освітніми потребами. Значення інклюзії у вищих навчальних закладах. Принципи психологічного супроводу студентів з особливими освітніми потребами.

Форми та методи навчання

Методи навчання: навчальна дискусія, дебати, співбесіди; прес-конференції; круглі столи; технології викладання: аналіз проблемних питань, обговорення, презентації, міні-лекції та інші.

Інструменти, обладнання, програмне забезпечення

Матеріали світнього компонента розміщено на навчальній платформі Moodle

<https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=2167>

Порядок оцінювання програмних результатів навчання/результатів навчання

На семінарських заняттях контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться:

- в усній формі (1-2 бали),
- підготовка презентацій або рефератів (5 балів),
- виконання тестових завдань -(5 балів).

За роботу на семінарських заняттях можна набрати до 60 балів. Контроль самостійної роботи проводиться за допомогою захисту звіту. Захист відбувається у терміни, спільно обумовлені студентом і викладачем.

Засвоєння матеріалу 3 змістових модулів перевіряється письмово, розв'язанням тестових завдань.

Модульний контроль знань проводиться в системі Moodle. Максимальний бал за написання модульних контролів: МК1 (20 балів) та МК2 (20 балів). Всього – 40б.

Модульний контроль проходить у формі тестування. У тесті 30 запитань різної складності: рівень 1 – 20 запитань по 0,4 бали (8 балів), рівень 2 – 8 запитань по 1 балу (8 балів), рівень 3 – 2 запитання по 2 бали (4 бали). Усього – 20 балів.

Якщо здобувач успішно написав 2 модульні контролі і має високий бал за поточне оцінювання, то він отримує залік автоматично. У разі не написання модульних контролів або ж отримання низьких балів за них, то здобувач складає письмовий залік у тестовій формі через ННЦНО НУВГП. У таких випадках результати модулів скасовуються.

З навчальної дисципліни також передбачено отримання додаткових балів:

- Участь з доповіддю за тематикою навчальної дисципліни на конференції – до 10 балів.
- Написання статті в збірник наукових праць – до 10 балів.

Загальна оцінка з навчальної дисципліни розраховується як арифметична сума набраних балів (не більше 100 балів) за всі види навчальних та додаткових завдань.

Рекомендована література (основна, допоміжна)

Основна література

1. Байда Л.Ю., Красюкова-Еннс О.В., Буров С.Ю., Азін В.О., Грибальський Я.В., Найда Ю.М. Інвалідність та суспільство: навчально-методичний посібник. за заг. редакцією Байди Л.Ю., Красюкової-Еннс О.В. Київ: Главник, 2018. 216 с.
2. Божович Л.И. Личность и ее формирование в детском возрасте. Москва: Мир, 2017. 231 с.
3. Валлон А. Психическое развитие ребенка. Санкт Петербург: Питер, 2017. 208 с.
4. Выготский Л.С. Психология развития человека. Москва: Изд-во Смысл; Изд-во Эксмо, 2016. 1136 с. ил. (Библиотека всемирной психологии).
5. Демченко І.І. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутнього вчителя початкових класів до професійної діяльності в умовах інклюзивної освіти: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня доктора пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти», 13.00.03

- «Корекційна педагогіка» / Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. Умань, 2016. 46 с.
6. Колупаєва А.А. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання. Видання доп. та перероблене: наук.-метод. посіб. Київ: Знання, 2018. 126 с.
7. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: [монографія]. Київ: «Самміт-Книга», 2019. 326 с.
8. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка. Путівник для педагогів. Навчально-методичний посібник. Київ: Знання, 2018. 96 с.
9. Лорман Т., Депплер Дж., Харві Д. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: практ. посіб. пер. з англ. Київ: СПД-ФО Парашин І.С., 2018. 296 с.
10. Миронова С.П. Педагогіка інклюзивної освіти [навчально-методичний посібник]. Кам'янець-Подільський, 2018. 164 с.
11. Миськів Л.І. Інклюзивна освіта України: особливості впровадження / Україн. часопис міжнар. права. 2018. № 3. С. 121-125.
12. Обухівська А.Г. Психологічний супровід інклюзивної освіти: [метод. рек]. Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2017. 92 с.

Додаткова література

1. Конвенція про права осіб з інвалідністю // Конвенцію ратифіковано Законом № 1767-VI від 16.12.2009. – Документ 995_g71, чинний, поточна редакція — Редакція від 06.07.2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71
2. Ленів З. Особливості реалізації інклюзії та підготовки відповідних фахівців: проблеми, досвід, перспективи / Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. – Серія 19: корекційна педагогіка та спеціальна психологія. Київ: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2017. Вип. 28. 125 с.
3. Луценко І.В. Організаційно-педагогічні умови діяльності асистента вчителя в інклюзивному навчальному закладі : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спец. : 13.00.03 «Корекційна педагогіка» / Інститут спеціальної педагогіки НАПН України. Київ: Знання, 2017. 20 с.
4. Максименко С.Д. Адаптація дитини до школи. Упоряд.: С. Максименко, К. Максименко. Главник. Київ: Мікрос-СВС, 2018. 111 с.
5. Максименко С.Д. Психологія та педагогіка. Підручник. Упоряд.: С. Максименко, М.Б. Євтух, Я.В. Цехмістер, О.О. Лазуренко, О.М. Немеш Київ: Видавничий Дім «Слово», 2017. 584 с.
6. Миронова С.П. Робота фахівців з сім'ями, які виховують дітей з особливими освітніми потребами // Актуальні питання корекційної освіти, Випуск N 9. 2017.
7. Мішаровський Р.М., Тимошенко О.В. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи в процесі занять футболом // Вісник ЧНПУ імені ТГ Шевченка. Чернігів: ЧДПУ. 2017. 212 с.
8. Обухівська А.Г. Психологічний супровід інклюзивної освіти: [метод. рек]. Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2017. 92 с.
9. Підготовка педагогічних кадрів до роботи з різними категоріями дітей: виклики та можливості: матеріали міжвузівської (заочної) науково-практичної конференції (Хмельницький, 28 лютого 2018 року). – Хмельницький: ПП «А.В. Царук», 2018. 138 с.
10. Порошенко М.А. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник. Київ: Знання, 2018. 252 с.
11. Софій Н.З. Створення індивідуальної програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами: методичний посібник. Серія «Інклюзивна освіта: крок за кроком». Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 76 с.
12. Таранченко О.М., Найда Ю.М. Диференційоване викладання в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник. Київ: Видавнича група «АТОПОЛ», 2012. 120 с. (Серія «Інклюзивна освіта»).

Інформаційні ресурси в Інтернет

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Архив психологической учебной и научной литературы My Word.ru [Електронний ресурс] - Режим доступа: <http://psylib.myword.ru/index.php?automodule=downloads> – Название с экрана.
2. Библиотека с книгами по психологии [Електронний ресурс] - Режим доступа: <http://psychologylib.ru/books/index.shtml> – Название с экрана.
3. Загальна психологія - Максименко С.Д. [Електронний ресурс] - Режим доступа: <http://studentbooks.com.ua/content/view/1264/1/> – Назва з екрану.
4. «Психея» [Електронний ресурс] - Режим доступа: <http://www.psychea.ru> – Название с экрана.
5. Психологическая библиотека ВООКАР [Електронний ресурс] - Режим доступа: <http://www.bookar.info/> – Название с экрана.
6. Психологическая библиотека Киевского Фонда содействия развитию психической культуры PSYLIV = Самопознание и саморазвитие [Електронний ресурс] - Режим доступа: <http://psylib.kiev.ua/> – Название с экрана.

7. Психологическая библиотека Киевского Фонда содействия развитию психической культуры PSYLIB = Самопознание и саморазвитие [Электронный ресурс] - Режим доступа: <http://psylib.kiev.ua/> – Название с экрана.

Поєднання навчання та досліджень* (за потреби)

Студенти мають можливість додатково отримати бали за виконання індивідуальних завдань дослідницького характеру, а також можуть бути долучені до написання та опублікування наукових статей з тематики курсу.

ПОЛІТИКИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)

Взаємодія з людьми, загальнокультурна грамотність, здатність до навчання, здатність логічно обґрунтовувати позицію, навички усного та письмового спілкування, вміння слухати і запитувати, формування власної думки та ін.

Дедлайни та перекладання

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється згідно «Порядку ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП», <http://ep3.nuwm.edu.ua/4273/>. Згідно цього документу і реалізується право студента на повторне вивчення дисципліни чи повторне навчання на курсі. Перездача модульних контролів здійснюється згідно <http://nuwm.edu.ua/struktorni-pidrozdlili/navch-nauk-tsentri-nezalezhnogo-otsiniuvannia-znan/dokument/>. Оголошення стосовно дедлайнів здачі та передачі оприлюднюються на сторінці MOODLE <https://exam.nuwm.edu.ua/>

Неформальна та інформальна освіта (за потреби)

Студенти мають право на перезарахування результатів навчання набутих у неформальній та інформальній освіті згідно відповідного Положення про неформальну освіту. <http://ep3.nuwm.edu.ua/18660/>. Також здобувачі вищої освіти можуть самостійно на платформах Prometheus, Coursera, edEx, edEra, FutureLearn та інших опанувати матеріал для перезарахування результатів навчання. При цьому важливо, щоб знання та навички, що формуються під час проходження певного онлайн-курсу чи його частин, мали зв'язок з очікуваними навчальними результатами даної дисципліни/освітньої програми та перевірялись в підсумковому оцінюванні.

Правила академічної доброчесності

Усі здобувачі виконані навчальні завдання самостійно перевіряють на виявлення текстових запозичень через університетську платформу MOODLE <http://wiki.nuwm.edu.ua/index.php/Unplag>. В аудиторії здобувачі не допускаються до списування та обману – за порушення принципів академічної доброчесності викладач може накладати санкції: зниження балів, повернення роботи на доопрацювання, не допущення до захисту роботи.

Вимоги до відвідування

Студенту не дозволяється пропускати заняття без поважних причин. Якщо є довідка про хворобу чи іншу поважну причину то студенту не потрібно відпрацьовувати пропущене заняття. При об'єктивних причинах пропуску занять, студенти можуть самостійно вивчити пропущений матеріал на платформі MOODLE <https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=341>

Автор
Доцент

Світлана ШПАК

Затверджено

{{JS:[oSigner.sFIO_Referent]? "[OSIGNER.SFIO_REFERENT]": "[oSigner.sNameFamilyUpscse]}}

документ підписаний КЕП
Номер документа СИЛ №250 від 2023-03-07 15:34:17.654
Підписувач Сорока Валерій Степанович
Підписувач (дані КЕП): СОРОКА ВАЛЕРІЙ СТЕПАНОВИЧ
Сертифікат 2B6C7DF9A3891DA1040000003947CE001A498F03